

SƏBAHƏDDİN ÇİNGİZOĞLU

DÜNƏNİN SABAHİ

(hekayə)

Qış yenə evlərinə qonaq gəlmişdi. Yağış pəncərələrinin kirli sifətindən ayaqlarına doğru süzülürdü. Eyvanlarındakı əhənglənmiş ağ soba qıpqırmızı idi. Kofedən bir qurtum içib barmaqları ilə klaviaturanın üstündə çaqqa-çaraq salmağa başladı. Az keçmiş artıq tərləməyə başlayırdı. Rahat işini görmək üçün köynəyini çıxarırdı ki, külək var gücü ilə necə ədsisə, sobanın havasını geri qayıtardı, alov sobanın ağzından çıxıb bir az yuxarı doğru qalxdı. Yəqin ki, bayaq işdən qayıdarkən gördüyü, səkinin kənarında oturub divara qısılarlaq paltosununun varatnikini qulaqlarına çəkən kişi indi əmgəyinə soyuq dəyməsin deyə başının üstünü də örtürdü. Həmənlə mənzərə gözünün qabağında canlandı. Cərayan vurmuş kimi oldu, dik qalxdı ki, qocanın yanına qayıtsın, sobanın qızartısı və adını bilmədiyini hansısa qüvvə onu çəkib stula pərçimlədi. Demək ki, insan siluetində olmaq hələ insaq olmaq demək deyilmiş. İnsanlar insanlığı məhv etdikcə, bu boz cəmiyyət insansızlaşırdı.

Anidən gələn mesajın cingiltili bildiriş səsi onu xəyal dünyasından qoparıb yenə çirkəbə bələnbələnbə məsumiyyətdən bu boz cəmiyyətə doğru qartopu misali yuvarladı.

– Salam! Necəsən, canım?

– Salam, Könül. Şükür, sən necəsən, həyatım?

– Sağ ol, ömrüm.

Bu minvalla bir neçə saat danışdıqdan sonra məcburən sağollaşmaq qərarına gəldilər.

Əslində ikisi də vaxt keçirirdilər və hər ikisi bunun fərqi idə. Lakin, onların məqsədi hazırkı tendensiyaya qoşularaq sadəcə həvəsləri naminə özlərini qurban vermək idi. Bir insan özünü əzalarını satmadan da hərraca çıxara bilər.

Artıq yatmaq vaxtını ötürdüyündən Eltacın yuxusu gəlmirdi. Bir az sosial şəbəkədə gəzməyi planlaşdırırdı. Az sonra, saytlardan birinin paylaşıdığı məqalənin başlığı onu dayanmağa məcbur etdi. Başlıq belə idi: «Qonşusuna əxlaqsız təkliflər edən şəhər sakini saxlanıldı». Köksündə cəlvələnlən qeyrət onu ictimai qınağa təşviq edirdi. Yubanmadan paylaşımına münasibətini bildirdi: «Nə şərfətsiz zəmanəyə gəlib çıxdıq e. Nahaq yerə ölüm cəzası ləğv olunub. Belə şərfətsizləri öldürmək lazımdı». Daha toxtaqlıq tapdığına görə gedib yatmaq qərarına gəldi. Yorğanı üstünə sıyranda naməlum bir hissə onu ağışına aldı. Yorğan onun vücudu boyu sürüşdükcə sanki sığallayırdı. Axırıncı dəfə belə bir xəfif toxunuşu çoxdan, lap çoxdan hissə etmişdi. Uşaq vaxtı anası onu əlini kibritlə yandırdığına görə o ki var, döyəndən sonra ağlayaraq bəğrinə basıb başını tumarlayanda. Bu illər arasında keçid edərək keçmişdəkiləri xatırladıqca özünü Robinzon Kruzoya bənzədirdi. Ani olaraq qəriblik hissi onun yaxasından yapışırdı. Öz-özünə yavaşca dedi: «Yaman qəribə gecədir». Əks-səda üç, dörd dəfə zınqırov vurarcasına aydın duyuldu. Xəyala dalararaq özü ilə söhbət etməyə başladı.

Hamı cəmiyyəti öz yaşamı istiqamətində təsnif edərkən iki qola ayırır. Xoşbəxt və bədbəxt. Bu ifadədə də özünəxas bir qəribəlik var. Yadına Tolstoyun statı düşdü. «Bütün xoşbəxtlər eyni cür xoşbəxtlər, bədbəxtlər isə hərəsi bir cür bədbəxtlərdir». Bəs görəsən xoşbəxtlər də bədbəxt ola bilərlərmi, ya əksinə? Yəni, bunlar ikisi bir arada ola bilərlərmi? Hə, hə niyə olmur ki? O de ey qonşumuz Füzuli. Hər gün içir, deyir, gülür. Hələ üstəlik evə gəlib arvadını da döyür. Deyir həyatda yeyib-içib kefi eləmək lazımdır. Xoşbəxtdir, amma bədbəxt olduğunun fərqi deyil. Hə, bu arada həyat bəzən divarın digər tərəfində içkili əri tərəfindən səbəbsiz yerə döyülən qadının fəryadına reaksiyasız qalmaq qədər rəhmsizdir. Dayan, dayan. Yaxşı, mən kiməm? Mənim Füzulidən, ya lap elə səkinin kənarındakı bədbəxt qocadan fərqim nədir? İşim-gücüm, ailəm, kefim - hər şey öz yerində. Mən axı xoşbəxtəm. Mən bədbəxt deyiləm demək istəyirdim ki, birdən Könüldən mesaj gəldi?

– Yatmamısan? Onlaynsan axı.

Öz-özümə düşündüm. Mənim Könüllə bağlı heç bir ciddi fikrim yoxdur. Bayaq dediyim şərəfsizin, bəlkə, elə biri mənəm? Bəlkə, elə ən böyük bədbəxt mənəm? Axı əbədiyyətimi ötəri nəsnələrə həzm elətdirirdim. Yeyirdilər, özü də ki doymurdular. Hər gün bir az daha məhv olurdum. Bunu mənə hələ də közərməkdə olan vicdanım deyirdi. Yox, mən elə ölməliyəm. Bu saat saplayacam ürəyimə o zəhəri. Otaqdan çıxmaq üçün əlimi qapının cəftəsinə doğru aparanda qoca yadıma düşdü. Yox, yox qoy onu xilas edim. Sabah səhər tezdən mütləq qocanı gətirəcəm evə. Özünü öldürmək çıxış yolu deyil. İş o qədər baş qatıb ki, heç nə düşünmürəm ey. Hamı eyni proqram əsasında işləyən robota bənzəyir. Səhər açılan kimi iş, sonra evə qayıtdın, yemək yedin, yatdın. Səhər yenə eyni proseslər. Ətrafa qarşı bir növ duyğusuz yanaşırıq. Kaş elə dünən gətirərdim. Kaş dünəndən adam kimi yaşamağa çalışaydım. Kaş, kaş, kaş və nöqtə nöqtə, nöqtə. Huh... Qurtardım daha bütün bu zibillərlə. Sabahdan normal həyata qayıdıram. Saata baxdı, 03:00 göstərirdi telefonda. Yenidən yorğanın altına girib gözlərini yumdu.

Budilnikin səsi onu məcbur oyatdı. Saat 8-ə qalırdı. İş gecikirdi. Bir tikə çörək belə yemədən tələm-tələsik əynini dəyişib evdən çıxdı. İri addımlarla irəliləyir, şikarını ovlamaq istəyən şir kimi çatacağı ünvanı şığıyırırdı. Birdən irəlidə

gördüyü mənzərə onu duruxdurdu. Qaçaraq yaxınlaşdı.

– Nə olub? Deyəsən, həmin qoca kişi idi, xərəkdə ambulansa mindirirdilər.

Başında qara papaq olan şaxtadan əlləri çat salmış, üzündə qırıqların yarıdığı ariq sifətli oğlan dilləndi:

– Biz komxozun işçiləriyik. Səhər tezdən buranı təmizləyəndə gördüm ki, bir nəfər divara qısılib qalıb. Güman etdim ki, gecədən burdadır. İstədim oyadıb yemək filan verək, nə olar ey insanlıqdı da. Hə, əlimlə birbalaca toxunmuşdum ki, aşdı. Necə bükülüb qalmışdısa, yıxıldıktan sonra da eləcə qaldı. Yəqin ki, çoxdan keçinmişdi. Sonra da təcili yardıma zəng etdim. Gerisi də gördüyün kimi, qardaş».

Dodaqaltı öz-özümə danışmağa başladım. Həyat prioritetlər üzərində qurulur. Gec atılmış hər bir addım yüklənən əziyyət deməkdir. Bu hadisə ömrümün axırına kimi mənim vicdanımı sızıldadacaqdı. Başımı qaldırıb ani göyə baxdım, sonra da gözlərimi ayaqlarıma cütləyib yoluma davam etdim.

Həmişəki kimi yolum yenə sovet vaxtında tikilən iki mərtəbəli məktəbin arxasından keçirdi. Hövlnak gedirdim. Fikrimi divranın dibində hələdə tüstülənməkdə olan kül ayırdı. Dəftərlər qalaqlanmışdı. Mənim yolumun üstünə də bir dəftər düşmüşdü. Baxmayaraq ki, daldanacaq idi, amma axşam ki vəhşi külək yəqin, bu basırığı da ağışuna almışdı. Eləcə yubanmadan gedə-gedə əlimi dəftərə atıb yerdən götürdüm və yola başladım.

4C sinif şagirdi Abbasov Firuz Emin oğlunun Ana dilindən yoxlama yazı işi dəftəri. Dəftərin rəngindən köhnə illərə aid olduğu bilinirdi. Öz uşaqlığı yadıma düşdü. Ayağım yerə dəydikcə qırılıb gələn səsimlə «Eh gidi dünya» dedim. Daha sonra birinci səhifəni açdım və ani olaraq taqətdən düşdüm, enerjim çəkildi, süstləşdim və ürəyimdən ağrı sancdı. İlk səhifədə belə yazılmışdı.

28.10.2007

İnşa

Vicdan nədir?